

ΤΥΨΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ

Η συνείδησις παρέχει δευτέραν ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἐκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐν δικαστήριον, ἐνθα ἀρχίζει νὰ δικάζη αὐτὸς ἑαυτὸν ἀναμένων, ὅπως ὁ Ὑπέρτατος Δικαστὴς ἐπικυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν.

Ἐὰν ἡ κακία δὲν ᾔται ἡ φυσικὴ συνέπεια τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν, πόθεν πηγάζει ἡ φρίκη ἐκείνη, ἣτις ταράσσει τὰς ἡμέρας ἐνόχου εὐτυχίας; Διατί αἱ τύψεις εἶναι τοσοῦτον τρομεραὶ, ὥστε προτιμᾷ τις ν' ἀποδεχθῇ τὴν πενίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ἐν ὄλῃ τῇ αὐστηρότητί της μᾶλλον, ἢ ν' ἀποκτήσῃ ἀγαθὰ παράνομα; Διατί ἐνουπάρχει μία φωνὴ ἐν τῷ αἵματι, καὶ μία λέξις ἐν τῷ λίθῳ; Ἡ τίγρις σπαράσσει τὴν λέϊαν της καὶ κοιμᾶται. Ὁ ἄνθρωπος καθιστάμενος φονεὺς, ἐργηγορεῖ, ἐπιζητεῖ τοὺς ἐρήμους τόπους, ἐν τούτοις ἡ μοναξία τὸν τρομάζει! σύρεται περὶξ τῶν τάφων, καὶ ὄμως οἱ τάφοι τὸν φοβίζουσι. Τὸ βλέμμα του εἶναι ἀσταθὲς καὶ ἀνήσυχον, δὲν τολμᾷ νὰ παρατηρήσῃ τὸν τοῖχον τοῦ ἐστιατορίου, φόβῳ μήπως, ὡς ὁ Ναβουχοδονόσωρ, ἀναγνώσῃ ἐπ' αὐτοῦ λέξεις ἀπαίσιας.

Αἱ αἰσθήσεις του καθίστανται τρόπον τινὰ κρείττονες, ὅπως τὸν βασανίζωσι. Βλέπει ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἀπειλητικὰς ὑπαυγείας· περικυκλοῦται ὑπὸ τῆς ὀσμῆς τῆς αἱματοχυσίας πάντοτε· ἀνακαλύπτει τὴν γεῦσιν τοῦ δηλητηρίου εἰς τὰ φαγητά, ἅτινα ὁ ἴδιος ἠτοίμασεν· τὸ οὖς του, ἐξόχως λεπτυνθὲν εὐρίσκει κρότους ἐκεῖ ὅπου πάντες εὐρίσκουσι τὴν σιγὴν· καὶ ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ φίλου του, ὅταν τὸν ἐναγκαλιζεται, νομίζει, ὅτι αἰσθάνεται κεκρυμμένον ἐγγχειρίδιον! Ὡ συνείδησις! θὰ ᾔσαι ἄρα γε τὸ εἶδωλον τῆς φαντασίας ἢ ὁ φόβος τῆς τιμωρίας τῶν ἀνθρώπων;.....

Εἶναι λοιπὸν λυπηρὰ ἀνάγκη νὰ ὑποχρεῶται τις ν' ἀρνηθῇ τὰς τύψεις, ὅπως ἀρνηθῇ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὑπαρξιν Θεοῦ τιμωροῦ.

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ὁ ἀθεϊσμός, ἐρεθισθεὶς καθ' ὑπερβολὴν, προσέτρεξεν εἰς τὴν ἐπονειδίστον ταύτην ἄρνησιν. Ὁ σοφιστὴς ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς ἀρθριτίδος ἐκραύγαζεν «Ὡ ἀλγῆδῶν! οὐδέποτε θὰ ὁμολογήσω ὅτι εἶσαι ἐν κακόν!»

Καὶ ἂν ᾔτο ἀληθὲς ὅτι θὰ εὐρίσκοντο ἄνθρωποι ἀρκούντως δυστυχεῖς, ὅπως καταπνίξωσι τὴν φωνὴν τῶν τύψεων, τί θὰ προσέκυπτεν ἐκ τούτου;

Μὴ κρίνωμεν τὸν δυνάμενον νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέλη αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν παραλυτικόν, ὅστις δὲν μεταχειρίζεται πλέον τὰ ἑαυτοῦ. Τὸ ἔγκλημα ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ βαθμίδι, εἶναι δηλητηρίον καυτηριάζον τὴν συνείδησιν.

Ἀνατρέψαντες τὴν θρησκείαν, κατέστρεψαν τὸ μόνον φάρμακον τὸ δυνάμενον ν' ἀποδώσῃ τὴν εὐαισθησιάνειε τὰ νεκρωθέντα τῆς καρδίας μέρη. Ἡ θαυματουργὸς αὕτη θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ᾔτο εἶδος συμπληρώσεως, εἰς ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐστεροῦντο.

Καθίστατό τις ἔνοχος ἐξ ὑπερβολῆς, ἐξ ὑπερμέτρου εὐτυχίας, ἐκ τοῦ βραίου τοῦ

χαρκτηῆρος; Ἦτο ἐκεῖ, ὅπως μᾶς εἰδοποιήσῃ περὶ τῆς ἀστασίας τῆς τύχης καὶ τοῦ κινδύνου τῶν παραφορῶν. Ἦτο τὸ ἄνταντιον, ἐκ παρεκτροπῶν εἰς ἃς ὑπέκειντο, ἐξ ἐνδεΐας, ἐξ ἀδιαφορίας τῆς ψυχῆς; Μᾶς ἐδίδασκει νὰ περιφρονῶμεν τὰ πλούτη, ἀναζωπυροῦσα συνάμα τὴν ἀπάθειαν ἡμῶν, καὶ μᾶς ἔδιδεν οὕτως εἰπεῖν αἰσθήματα. Πρὸ πάντων ἢ πρὸς τὸν ἐγκληματιῶν στοργῇ τῆς ἦτον ὑπερβάλλουσα...

Διὰ τὸ παρελθὸν δὲν ἐζήτει εἰ μὴ τὴν μετάνοιαν, διὰ τὸ μέλλον τὴν ἀρετὴν: «Ubi autem abundavit delictum, ἔλεγε, superabundavit gratia». Ὅπου δηλ. τὸ ἔγκλημα ἐπλεόνασεν, ὑπερεπλεόνασεν ἡ συγγνώμη.....

Ὁ ὕψος τοῦ Θεοῦ ἔτοιμος πάντοτε, ὅπως εἰδοποιῇ τὸν ἁμαρτωλὸν, κατέστησε τὴν θρησκείαν του ὡς δευτέραν συνειδήσιν διὰ τὸν ἔνοχον, ὅστις θὰ εἶχε τὴν δυστυχίαν ν' ἀπολέσῃ τὴν φυσικὴν συνειδήσιν, συνειδήσιν εὐαγγελικὴν, πλήρη ἐλέους καὶ γλυκύτητος, εἰς τὴν ὁποίαν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παρέσχε τὸ δικαίωμα τοῦ συγχωρεῖν, ὅπερ ἡ πρώτη στερεῖται.

Διαλαβόντες περὶ τῶν τύψεων, αἵτινες ἐπακολουθοῦσι τὸ ἔγκλημα, περιττὸν νὰ ποιήσωμεν λόγον περὶ τῆς εὐφροσύνης, ἣν συνεπάγεται ἡ ἀρετὴ. Ἡ ἐνδόμυχος ἀγαλλίασις ἣν αἰσθάνεται τις ἀγαθοεργῶν, δὲν εἶναι ἐπίσης συνδυασμὸς τῆς ὕλης, ὡς, καὶ αἱ τύψεις τοῦ συνειδότος δὲν εἶναι ὁ φόβος τῶν νόμων, ὅταν τις διαπράξῃ κακὴν πράξιν.

Ἐὰν οἱ σοφισταὶ ὑποστηρίζωσιν, ὅτι ἡ ἀρετὴ ὁὐκ εἶναι, εἰ μὴ ἐγωῖσμὸς ὑπὸ ἄλλῃν μορφήν, καὶ ἡ εὐσπλαγχνία, φιλαυτία, δὲν ἐρωτῶμεν αὐτοὺς ἂν ἠσθάνθησάν τι εἰς τὰ σπλάγχνα των ἀφ' οὗ ἀνεκούφισαν δυστυχίαν τινα, ἢ, ἂν ὁ φόβος μὴ ἐκανελέθωσιν εἰς τὴν νηπιότητα ἦναι ἐκεῖνος, ὅστις συγκινεῖ αὐτοὺς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἀγνότητος τοῦ νεογνοῦ. Ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ δάκρυα εἶναι διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ πηγὴ τῆς ἐλπίδος καὶ ἡ βᾶσις τῆς πίστεως.

Πῶς λοιπὸν θέλει πιστεύσει εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνος, ὅστις δὲν πείθεται περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς ἀρετῆς, καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν δακρῶν; Φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι ὕβρις διὰ τοὺς ἀναγνώστας νὰ πραγματευθῶμεν πῶς ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὑπαρξις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύονται ἐκ τῆς ἐνδομύχου ταύτης φωνῆς τῆς καλουμένης Συνειδήσεως.

«Ἐγπάρεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, λέγει ὁ Κικέρων, δύναμις τις, ἣτις φέρει πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀποτρέπει ἀπὸ τοῦ κακοῦ, οὐ μόνον προγενεστέρα τῆς καταβολῆς τῶν λαῶν καὶ τῶν πόλεων, ἀλλὰ τόσον ἀρχαία, ὅσον ὁ Θεὸς ἐκεῖνος. παρὰ τοῦ ὁποίου ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ διατηροῦνται καὶ κυβερνῶνται, διότι τὸ λογικὸν εἶναι ἐν οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸν τοῦ θεοῦ Πνεύματος, καὶ τὸ λογικὸν τοῦτο τὸ ἐν τῷ Θεῷ ἐνυπάρχον διακρίνει ἀλανθᾶτως ποία εἶναι ἡ κακία καὶ ποία ἡ ἀρετή.

(Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ «Πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ» Σατωβριάν)

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ Θ. ΠΑΠΠΑΚΩΣΤΑ

